

Ángyán József rendíthetetlen kitartással végzi tovább a magyar föld, nemzeti vagyonunk kiárusításának tényekre alapozott elemzését. Az eddig megjelent értékeléseinek összefoglalóját lapunk különböző számaiban közzétettük – így teszünk most is. Ezúttal Csongrád megye állami földjei privatizációjának adatait elemezte és értékelte Ángyán József. Köszönjük!

Állami földprivatizáció – intézményesített földrablás (2015-2016.)

II. Megyei zárójelentések az állami földprivatizációs rendszer valós értékeléséhez

Csongrád megye

Időkeresztmetszet: 2016. szeptember 1.

Összeállította: Ángyán József¹

Készült: a Greenpeace Magyarország Egyesület támogatásával²

Mert: „Megismeritek az igazságot, és az igazság szabadá tesz titeket!” (Jn. 8, 32.)

Ajánlás

Az állam tulajdonában lévő közös nemzeti földvagyonunk – a villámgyors lebonyolítás tényeiből következtethetően bizonyára hosszasan előkészített, majd 2015 nyarán, a „migrációs válság” árnyékában, hirtelen bejelentett – kiárusítását a kormányzat részéről sok valótlanságot és a közvéleményt félrevezető csúsztatást is tartalmazó propaganda-kampány kísérte. Arra az egyszerű kérdésre azonban, hogy miért is kell az állami földeket újra eladni, arra észérvek, értelmes magyarázatok alig születtek. Ahhoz, hogy a tényleges érdekeket, szándékokat és folyamatokat, a lépés valóságos – az egész társadalmat érintő – hatásait megértsük, érdemes a „Földet a gazdáknak!” program – 2015 november és 2016 július között, három hullámban lebonyolított, majd 2016 őszén törvénnyel lezárt – árverési földértékesítési eljárása tényadatait is elemezni.

Az első megyei mintaelemzést ezzel a szándékkal, 2016 áprilisában tettem közzé, majd a programzáró törvény megszületését követően elkezdtem a végleges, hivatalosan közzétett megyei árverési adatok több szempontú feldolgozását és a megyei zárójelentések összeállítását. *Fejér; Győr-Moson-Sopron, Somogy, Jász-Nagykun-Szolnok, Borsod-Abaúj-Zemplén és Pest megye* megyét követően jelen zárójelentés *Csongrád megye* állami föld-privatizációs képét mutatja be, amely meghirdetett (14.670 ha) és elárverezett (12.098 ha) területeinek nagysága alapján a megyék rangsorában a felső középmezőnybe tartozik. Ezzel a sikeresen

elárverezett összes terület (182.000 ha) több mint 54%-a (99.000 ha) adatainak feldolgozását elvégeztem. A többi megye adatait is elemezve reményeim szerint kirajzolható lesz az országos kép, ellenőrizhetők, megerősíthetők vagy cáfolhatók lesznek az állami földprivatizációs program kormányzati értékelésének állításai.

A rendszer megítéléséhez azonban Csongrád megye önmagában is jó mintául szolgálhat. Az elkelt megyei földterület pl. ugyan 277 nyertes árverezőhöz került, de annak mintegy 70%-át, több mint 8.300 hektárt 73 nyertes árverező tagja nevében mindössze 27 nagy – 100 ha fölötti területre jutott – érdekeltség szerezte meg. Az „átlagjavító” – 20 ha alatti területet szerző – 126 kisnyertes érdekeltség, a nyertesek közel 60%-a eközben csupán a területek kevesebb mint 9%-ához, alig több mint 1.000 hektárhoz jutott. Ez a – kiválasztott keveseknek nagy, viszonylag sokaknak pedig igen kis területeket juttató, tudatosnak tűnő – rendszer olyan „családi léptékű” megyei átlag, 44 ha/nyertes kimutatását teszi lehetővé, amely alkalmas a közvélemény tökéletes megtévesztésére.

E megye adatai azt – a kormányzati propaganda „a föld az a helyben élő földműves legyen, aki azt megműveli” jelmondatával ellentétes – általános tendenciát is igazolják, hogy a helybeli gazdálkodó családok elől a földek többségét – Csongrád megye esetében mintegy 58%-át – külső, tőkeerős árverezők szerzik meg. Ráadásul az úgynevezett „helybeliek” között is szép számmal találunk olyan cégtulajdonosokat is, akik – a földforgalmi törvény abszurd szabályozása folytán, lakhelyüktől és foglalkozásuktól függetlenül – cégük székhelye jogán válhattak úgy „szerzőképes helyi földművesé”, hogy helyben akár sohasem jártak. Ezen túl az árverési nyertesek többsége, nemcsak hogy nem „helybeli”, hanem több mint 3.300 ha-t, a megyében elárverezett területek több mint 27%-át a kormányhatározatban rögzített 20 km-nél is nagyobb távolságban lakó, 38 nyertes licitáló szerezte meg.

A bérleti viszonyok elemzése itt is azt mutatja, hogy az elárverezett területek túlnyomó többsége – Csongrád megyében közel 90 %-a – az árverés idején 1-20 éves hátralevő futamidejű szerződéssel bérebe adott – azaz nem az állam, hanem a bérlők által művelt – terület. Irrelevánsok tehát azok a kijelentések, amelyek azzal próbálták indokolni a földvagyon eladását, hogy az állam annak rossz gazdája, az állami cégeket a management „szétlojta”. Ezen túl a földbérlő/földtulajdonos viszonyok vizsgálata olyan általános tendenciákat is jelez, amelyek itt is a föld- és birtokpolitika tudatos stratégiai, feudális klientúra-építő jellegét mutatják, ugyanaz a feudális vazallusrendszer figyelhető meg, mint más megyék földprivatizációs folyamataiban.

– A nagy bérlő „baráti” cégek esetében ugyanis itt is szembetűnő, általános jelenség, hogy meghirdetett területeik jelentős részét, akár egészét vezetőik és/vagy tulajdonosaik vásárolták fel. Más szavakkal e kormány-közeli cégek és magánszemélyek bérelt területeiből – nem ritkán a „baráti” bérlőkkel egyeztetve – jobbára azokat bocsátották árverésre, amelyeket azután a bérlők maguk vásároltak meg. Ráadásul a

¹ **Ángyán József:** a SZIE ny. egyetemi tanára, az MTA doktora, a volt Vidékfejlesztési Minisztérium egykori (2010-2012.) parlamenti államtitkára

² Külön köszönet *Rodics Katalinnak*, a program menedzseléséért és az elemzések nyilvánosságának megteremtéséért, *Mészáros Norbertnek* és *Virág Zsuzsának* az adatok összegyűjtéséért, előrendezéséért és elemmezhető formába hozásáért, továbbá *Ács Sándornénak* és *Sárvári Attilának* az elemzéshez nyújtott információikért, tanácsaikért és az elemzések közreadásáért. Hálás köszönet a „*Kié legyen a föld?*”, az „*Átlászó*”, a „*Greenfo*” valamint az „*Alfahír*” portáloknak és a „*Szabad Föld*” lap online változatának, amelyek jelentéseimet teljes terjedelmükben közzéteszik, és mindazoknak, akik figyelem felhívással, kivonatos ismertetéssel, vagy másodközléssel segítik a „*szemek nyitogatását*”, az elemzéseimhez való hozzáférést a téma iránt érdeklődő, szélesebb közvélemény számára.

birtoktestek többsége esetében kikiáltási áron, licit és árverseny nélkül jutottak bérleményeik tulajdonjogához. Ezek a területek nagyrészt el is keltek. Jó megyei példa erre az *Art-Farm Kft.*, melynek – a 2. Orbán kormánytól 2013-ban 20 évre előbb bérbe kapott, majd árverésre meghirdetett – 501 ha területére kizárólag maguk a családi cég társtulajdonos vezetői, a politika-közeli *Besenczy Zoltán*, Szarvas volt alpolgármestere (FIDESZ-MDF/Nemzeti Fórum) és nagyvállalkozó fia tettek a kikiáltási árral megegyező nyertes árajánlatot.

– A nagy bérlő „nem baráti” cégek esetében viszont a földeladás alapvető célja a bérelt területek olyan kormány-közeli – gyakorta nem mezőgazdasági területen mozgó – nagy, föld-spekuláns tőkeérdekeltségekhez juttatása lehetett, akik azután jelentősen megemelve a földbérleti díjakat leszorítják e cégeket a földről, majd esetleg fel is vásárolják azokat. De az európai földárbeli különbségek kiegyenlítésére alapuló közvetlen földspekuláció vélhető elősegítése, a földvagyon baráti érdekeltségekhez juttatása is tapintható célja az ilyen kiszorító jellegű, átrendező állami földprivatizációnak. Jó megyei példa lehet erre a *Hód-Mezőgazda Zrt.*, melynek Csongrád megyében bérelt és meghirdetett mintegy 2.900 ha állami területéből az árveréseken közel 2.500 ha – általában versenytársak, árlicit nélkül, többségében „kormány-közeli”, nem mezőgazdasági tevékenységű, spekulánsnak tűnő illetve stróman-gyanús – gazdára talált.

A mintegy 12.100 hektár elárverezett megyei területből több mint 7.700 hektár, azaz közel 64%, egyébként is licitálás nélkül, kikiáltási áron, további 2.100 hektár (17%) pedig azt alig – kevesebb, mint 10 %-al – meghaladó áron, ráadásul a 10-35 mFt/ha európai földárak töredékéért, átlagosan 1,6 mFt/ha megfizetésével került az árverési nyertesekhez. E megye adatai is igazolják tehát, hogy azok a kormányzati állítások is hamisak, amelyek szerint „versenyben kialakult piaci áron” jutottak a nyertesek az állami földterületekhez. Valódi licitálás, árverseny a birtoktestek mindössze 7%-ának árverésén alakult csupán ki. Ez a helyzet vélhetően annak is tulajdonítható, hogy a területek több mint felét olyan nagy – 20-270! ha – méretű birtoktestek formájában hirdették meg, amelyeknek akár több százmillió forintos kikiáltási árával a valóban helyben élő, ténylegesen gazdálkodó családok bizonyosan nem rendelkeznek. Másrészt az egyébként is kiszolgáltatott helyzetű helyi gazdacsaládok – felmérve az erőviszonyokat – nem vették a bátorságot, hogy a politika-közeli, egymás közt a földet vélhetően előre leosztó, egymásra nem licitáló „nagyurak” érdekeit keresztezve, ezzel még meglévő, saját gazdaságaikat is végveszélybe sodorva próbáljanak földhöz jutni.

A települések érdekérvényesítő képességében e megyében is jelentős eltérések mutatkoznak. Ezt az is jelzi, hogy az érintett 51 település közül 12 településen (a települések 24%-án) egyáltalán nem volt helybeli nyertes árvevő, sőt a saját területüket is más településeken lakó árvevők szerezték meg. Ezen abszolút „vesztes települések” rangsora élén *Baks* és *Óföldsé* áll, amelyek területéből több mint 1.000! hektár állami terület került külső árvevők tulajdonába. A vesztes települések értékes területeit megszerző külső árvevési nyertesek esetében ugyanakkor az ingatlanspekuláció gyanúja és lehetősége is gyakorta felmerül. (A vesztesek rangsora élére került *Baks* esetében például a külső árvevési nyertesek között zömében szolgáltató, vendéglátó, építő, szerelő, iparos és kereskedő, ingatlanforgalmazó, üzemeltető és hasznosító, elektromos háztartási és telekommunikációs eszközforgalmazó, hulladékszállítási díjhátralék beszedő vagy éppen milliárdos gépjármű- és alkatrész-forgalmazó, FIDESZ-közeli nagyvállalkozó családok tagjait, illetve stróman-gyanús nyertes árvevőt is találunk.)

Vannak viszont erős érdekérvényesítő képességű, „nyertes települések”, amelyek pályázói nemcsak a saját lakóhelyük, de más települések területeihez is hozzájutottak. A sikeresen elárverezett megyei terület közel 46%-át, több mint 5.500! hektárt beszédes módon két vezető FIDESZ-es politikus, *Lázár János* és *Farkas Sándor* szűkebb pátriája, *Hódmezővásárhely* (közel 3.300 ha) és *Szentes* (mintegy 2.250 ha)

– részben az ő közvetlen rokoni illetve üzleti/baráti köreikhez tartozó – nyertes árvevői szerezték meg. Összességében 13 vezető település (köztük 9! város) nyertes árvevőihez került a megye dobra vert állami területeinek közel 9/10-e!

Egyébként az a megyei tapasztalás sem példátlan, hogy kormány-közeli rokoni, baráti, nagy gazdasági érdekkörök jutnak jelentős állami földterületekhez. Ennek megfelelően a megye nyertes érdekeltségei rangsorának élén a *Pankotai Állami Gazdaság* jogutóda, a *Pankotai agrárholding* vezetői és/vagy tulajdonosai – a milliárdos agrár-nagyvállalkozó, cég-háló-tulajdonos, a zászlóshajó Zrt. – további 8 cégben érdekelt – vezérigazgatója, *Földi János István* és azonos lakcímű, üzlettárs családtagjai, valamint a holding több cégében is érdekelt további vezetők – alkotta érdekkör áll, 1.303! ha-al. A nagy nyertes érdekeltségek között találjuk továbbá pl. *Lázár János* rokonságát, édesapját, anyai nagybátyját, unokatestvérét és annak férjét (514 ha), vagy pl. *Besenczy Zoltánt*, Szarvas volt alpolgármesterét (FIDESZ-MDF/Nemzeti Fórum) és nagyvállalkozó fiát (501 ha). De ugyancsak itt szerepelnek pl. az önkormányzati közbeszerzéseken rendkívül sikeres hódmezővásárhelyi *Búzahegy Kft.* társtulajdonosai, *Labozár Erika* és *Maczelka János* (497 ha), *Magyar József*, a kormány-(FIDESZ)-közeli multi-milliárdos nagyvállalkozó, a 100 leggazdagabb magyar egyike, a *Hungerit Zrt.* alapító elnök vezérigazgatója (196 ha) és *Molnár Zoltán*, a cég volt műszaki igazgatója (118 ha) is. De említhető pl. *Szarvas Pál Géza* Szentes volt alpolgármestere, önkormányzati képviselő, a *Szentesi Agrár Zrt.* vezérigazgatója és családja (107 ha), vagy pl. *Farkas Sándor* országgyűlési képviselő üzlettárs felesége, *Farkasné Márton Katalin* (63 ha) is.

A nagy nyertesek között szép számmal találhatók nem mezőgazdasági foglalkozású – a kormányzati propaganda szóhasználatával mégis „helybeli földműves” minősítésű – árvevési nyertesek is, mint például pedagógus (tanító), gyermek- és tankönyv-író, -kiadó és –forgalmazó (*Földvári Erika* Szegedről – 288 ha), vagy ingatlan-, elektromos háztartási- és telekommunikációs eszközforgalmazó kereskedők (*Beslity István* és fia *Beslity Ákos* Szegedről – 263 ha). De előfordulnak például vendéglátósok (*Egyed Béla Csaba*, *Oswald Tamás* és *Szabó István*, a *Bütyök Csárda Kft.* társtulajdonosai Hódmezővásárhelyről – 263 ha) éppen úgy, mint pl. szolgáltató, építő, szerelő, iparos és kereskedő nagyvállalkozók (*Bartucz Tibor* és *Bátoriné Bartucz Mária*, egy FIDESZ-közeli nagyvállalkozó család tagjai *Kistelekről* – 219 ha). Am találunk rajtuk kívül is szép számmal mezőgazdasági előélettel vagy kapcsolatokkal nem rendelkező, stróman-gyanús illetve föld-spekulánsnak tűnő nyertes árvevő „földműveseket”, „aranykalászos gazdákat” is. Milliárdos vagy onú nagyvállalkozókat, ingatlanforgalmazókat és befektetési tanácsadókat éppen úgy, mint az ipar, az informatika és számítástechnika, a reklámszakma, a (pl. temetkezési) szolgáltatások, a vendéglátás, a turizmus és a kereskedelem, különböző ágaiban tevékenykedőket, vagy éppen benzinkutasokat illetve a trafikpályázatok nyerteseit is. Sőt a nyertesek között zavarba ejtő módon felbukkannak egészen távoli – pl. humán (bölcészeti, jogi vagy éppen művészeti/táncművészeti) – területek „földműves” képviselői is.

A 120 oldalas – Csongrád megye hivatalosan közzétett állami földárvevési adatait feldolgozó – privatizációs zárójelentés mindezeket és számos egyéb szempontot is részletesen elemez, igyekszik megmutatni a „Földet a gazdáknak!” program igazi arcát, és a teendőkre vonatkozó javaslatokat is megfogalmaz. Így hát a dokumentálás és „szemnyitogatás” szándékával, az igazság és a nyilvánosság erejében, valamint egy igazi nép- és vidékpárti fordulatban töretlenül bízva, szeretettel ajánlom e tényeken alapuló összeállítást a bennünket körülvevő világ iránt érdeklődő kortársainknak éppen úgy, mint okulásul gyerekeinknek és unokáinknak, a tetteinket megítélő utóknak.

Gödöllő, 2018. június 21.

Ángyán József